

УЗАГАЛЬНЕННЯ

судової практики застосування Хмельницьким міськрайонним судом такого виду кримінального покарання, як штраф

Загальні засади призначення кримінального покарання у виді штрафу визначаються кримінальним законодавством України, зокрема ст. 53 КК України. Штраф становить собою міру кримінального покарання, що полягає у стягненні із засудженого в дохід держави певної суми грошей.

Відповідно до положень ч. 1 ст. 53 КК штраф - це грошове стягнення, що накладається судом у випадках і межах, встановлених в Особливій частині цього Кодексу. Штраф як міра покарання встановлюється законом за здійснення менш небезпечних злочинів проти власності, проти особистості, господарських і деяких інших видів злочинів, вчинених, як правило, з корисливих мотивів чи при завданні майнових збитків.

У 2016 році Хмельницьким міськрайонним судом було застосовано штраф як основний вид покарання до 34 осіб, з яких:

- за злочини проти власності (ст. 185 КК України) - 9 осіб;
- за злочини проти життя та здоров'я особи (ст. 125 КК України) - 8 осіб;
- за злочини щодо незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту (ст. 309 КК України) – 5 осіб;
- за злочини щодо заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою (шахрайство ст. 190 КК України) – 5 осіб;
- за злочини щодо грубого порушення громадського порядку (хуліганства ст. 296 КК України) 3 особи;
- за злочини щодо незаконного виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів (ст. 204 КК України) -2 особи;
- за злочини щодо порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особою, яка керує транспортним засобом (ст. 286 КК України) – 1 особа;
- за злочини щодо викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження (ст. 357 КК України) – 1 особи;
- за злочини щодо прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК України) – 1 особа.

Відповідно до ст. 50 КК України загальними цілями кримінального покарання є виправлення засуджених та запобігання вчиненню ними нових злочинів. Штраф може сприяти досягненню цих цілей лише тоді, коли кримінальне покарання у виді штрафу буде для засудженого важким, але у той же час реальним щодо виконання на практиці (тобто штраф має бути таким, щоб засуджений міг його сплатити). Особливістю такого виду покарання, як штраф, є те, що його розмір встановлюється у певній кількості неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Відповідно ст. 468 КПК України у кримінальному провадженні можуть бути укладені угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим або угода між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості, в яких зазначаються зокрема, узгоджене покарання та згода обвинуваченого на його призначення. Протягом періоду що аналізується суддями Хмельницького міськрайонного суду було розглянуто 9 кримінальних проваджень на підставі угод, з яких: 5 - про примирення між потерпілим та обвинуваченим; 4 – про визнання винуватості з призначеним покаранням у виді штрафу.

Так, у кримінальному провадженні № 149/2022/16-к відносно Г., обвинуваченої у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 190 ч. 1 КК України, вироком Хмельницького міськрайонного суду затверджено угоду про примирення сторін. Відповідно до якої, потерпіла та обвинувачена дійшли згоди щодо формулювання обвинувачення кваліфікації дій Г. за ч. 1 ст. 190 КК України, щодо виду покарання та його розміру (штраф у

розмірі 50 неоподаткованих мінімумів доходів громадян), а також зазначили наслідки укладення та затвердження угоди, передбачені ст. 473 КПК України, наслідки невиконання угоди, передбачені ст. 476 КПК України.

Також, у кримінальному провадженні № 149/2516/16-к відносно Т., обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 204 ч. 1 КК України, вироком Хмельницького міськрайонного суду затверджено угоду про визнання винуватості. Згідно даної угоди прокурор та обвинувачений Т. дійшли згоди щодо правової кваліфікації дій обвинуваченого за ст. 204 ч.1 КК України та істотних для даного кримінального провадження обставин. Обвинувачений беззастережно визнав свою винуватість у зазначеному діянні та зобов'язався співпрацювати з правоохоронними органами, органом досудового розслідування, прокурором та судом. Також сторонами було узгоджено покарання Т. за ч. 1 ст. 204 КК України у виді штрафу в розмірі 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 17000 грн.. В угоді передбачені наслідки її укладення та затвердження, а також наслідки її невиконання, встановлені ст. 473 КПК України.

Відповідно до ч. 1 ст. 69 КК України за наявності кількох обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину, з урахуванням особи винного суд, призначити основне покарання, нижче від найнижчої межі, встановленої в санкції статті. Мінімальний розмір штрафу, призначеного за скоєний злочин, у тому числі із застосуванням ст. 69 КК України, не може бути нижчим тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Так, у кримінальному провадженні № 149/2272/16-к відносно Ш., обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 27, ч. 1 ст. 204 КК України, вироком Хмельницького міськрайонного суду затверджено угоду про визнання винуватості. Згідно даної угоди прокурор та обвинувачений дійшли згоди щодо правової кваліфікації дій обвинуваченого за ч. 5 ст. 27, ч. 1 ст. 204 КК України, істотних для даного кримінального провадження обставин, обвинувачений беззастережно визнав свою винуватість у зазначеному діянні. Також вказаною угодою визначено покарання, яке повинен понести Ш. у виді штрафу, із застосуванням ст. 69 КК України, в розмірі 400 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що складає 6800 грн. На підставі ч. 4 ст. 53 КК України з урахуванням майнового стану Ш. сторони угоди просять призначити штраф із розстрочкою виплати певними частинами строком на 10 місяців. В угоді передбачені наслідки укладення та затвердження угоди про визнання винуватості, встановлені ст. 473 КПК України та наслідки її невиконання.

При призначенні обвинуваченому міри покарання суд врахував ступінь тяжкості вчиненого злочину, особу винного. Також суд прийняв до уваги наявність обставини, що пом'якшують покарання, а саме щире каяття, активне сприяння розкриттю злочину. Судом було враховано, що Ш. раніше не судимий, пенсіонер, його майновий стан, щире каяття, та те що обвинувачений є особою похилого віку, позитивно характеризується за місцем проживання, обставини, які обтяжують покарання відсутні, а тому суд дійшов висновку, що угода може бути затвердження, а обвинуваченому належить призначити узгоджене сторонами угоди покарання, із застосуванням ст. 69 КК України, у виді штрафу в розмірі 400 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, на підставі ч. 4 ст. 53 КК України розстрочити виплату штрафу рівними частинами строком на 10 місяців.

Судді Хмельницького міськрайонного суду, призначаючи покарання у виді штрафу, в резолютивній частині вироку зазначають його в кількості неоподаткованих мінімумів доходів громадян, а потім у грошовій сумі, здійснивши перерахування розміру в гривнях, виходячи з вимог закону щодо визначення суми одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

Як додаткова міра покарання штраф призначається тільки тоді, коли він передбачений санкцією статті закону, за якою підсудний визнаний винним, а також при застосуванні

додаткових покарань у разі звільнення від відбування основного покарання з випробуванням (ст. 77 КК України). Штраф як додаткове покарання виконується самостійно (ч. ч. 3, 4 ст. 72).

Протягом 2016 року судом не застосовувався штраф як додаткове покарання у разі звільнення від відбування основного покарання з випробуванням (ст. ст. 75, 77), а також не застосовувався штраф як основне покарання при заміні невідбутої частини покарання більш м'яким (ст. ст. 82, 83 КК України) та при звільненні від покарання на підставі закону України про амністію або акта помилування (ст. 85 КК України).

Підставою виконання штрафу є вирок суду, що набрав законної сили. Вирок, що набрав законної сили, звертається до виконання судом, який постановив вирок, не пізніше трьох діб з дня набрання ним законної сили. Суд пропонує засудженому добровільно сплатити суму штрафу в місячний строк та повідомити про сплату штрафу шляхом представлення підтверджуючого документа, і попереджає його, що в разі несплати штрафу про заміну його покаранням у вигляді громадських або виправних робіт.

Відповідно до ст. 26 Кримінально-виконавчого кодексу України засуджений зобов'язаний сплатити штраф у місячний термін після набрання вироком суду законної сили та повідомити про це суд. У разі неможливості сплатити повний розмір штрафу суд може замінити несплачену суму штрафу покаранням у виді громадських, виправних робіт або позбавлення волі відповідно до закону.

Передбачена ч. 4 ст. 53 КК України заміна несплаченої суми штрафу виправними роботами або громадськими роботами застосовується тоді, коли неможливість оплати виникла через об'єктивні причини: відсутність заробітної плати, грошових заощаджень, інших доходів. Відповідно до ч. 5 ст. 53 КК України у разі неможливості сплатити штраф в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян суд може замінити несплачену суму штрафу покаранням у виді громадських робіт із розрахунку: одна година громадських робіт за один установлений законодавством неоподатковуваний мінімум доходів громадян або виправними роботами із розрахунку один місяць виправних робіт за двадцять установлених законодавством неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, але на строк не більше двох років.

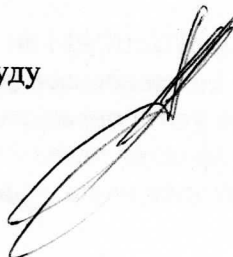
За 2016 рік в провадженні Хмельницького міськрайонного суду подань щодо заміни штрафу іншим видом покарань не застосовувались.

Загальна сума штрафу, застосована Хмельницьким міськрайонним судом як міра покарання відносно 34 осіб становить 96 849 гривень.

За наслідками перегляду кримінальних проваджень, які є предметом узагальнення, в апеляційному порядку було оскаржено 4 вироків Хмельницького міськрайонного суду, з яких: 2- залишено без змін; 1 апеляційне провадження закрито, в зв'язку з відмовою прокурора від апеляційної скарги та 1 апеляційне провадження станом на 01.02.2017 року не вирішене.

Підсумовуючи викладене, варто зазначити, що при розгляді зазначених справ за період 2016 року, де застосовувалась така міра покарання як штраф, проблемні та спірні питання призначення такого покарання (основного та додаткового), його розстрочки, заміни іншим покаранням, звільнення від відбування штрафу, особливих труднощів застосування відповідно до окремих правил, встановлених ст. ст. 52, 53, 70, 71, 72, 872 КК України у суддів Хмельницького міськрайонного суду не виникало.

Суддя
Хмельницького міськрайонного суду
Вик. Міщук О.Л.

О.Ю. Гончарук-Аліфанова